

PREDLOG

ZAKONA

O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POŠTNIH STORITVAH (ZPSto-2C)

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejetje zakona

Republika Slovenija je z Zakonom o poštних storitvah (ZPSto-2, Uradni list RS, št. 51/09) kot ena izmed prvih držav članic EU, prenesla v svoj pravni red Direktivo 2008/6/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. februarja 2008, ki je v celoti odpravila izključne in posebne pravice izvajanja storitev (rezervirane storitve) in s tem v celoti odprla trg poštних storitev.

Med drugim direktiva in posledično ZPSto-2 definira neto strošek univerzalne poštne storitve, navaja načine financiranja neto stroškov univerzalne poštne storitve, kadar to pomeni nepravilno finančno breme oz. plačila nadomestila za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve.

Univerzalna poštna storitev (v nadaljevanju USO) je namreč javna storitev, ki jo vsem uporabnikom poštних storitev zagotavlja Republika Slovenija v javnem interesu in obsega prenos pisemskih pošilk mase do 2 kg, prenos paketnih pošilk mase do 10 kg, prenos priporočenih pošilk in vrednostnih pošilk, ter prenos pošilk za slepe in slabovidne.

Na podlagi odločbe Agencije za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (v nadaljevanju AKOS) je imenovan izvajalec univerzalne poštne storitve in sicer za vse storitve iz nabora le te, ki se izvajajo v notranjem in čezmejnem prometu, na celotnem ozemlju Republike Slovenije, Pošta Slovenije d.o.o. in sicer do leta 2023.

Vsebinsko pomeni izvajanje univerzalne poštne storitve, izvajanje prej naštetih storitev vsak delovni dan in ne manj kot pet dni na teden (razen v izjemnih okoliščinah kot to določa Splošni akt o izjemah pri izvajanju univerzalne poštne storitve, Uradni list RS, št. 22/10) minimalno en sprejem in eno dostavo na dom ali v prostore vsake fizične ali pravne osebe.

Obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve nadalje za izvajalca univerzalne poštne storitve pomeni, da nima svobode odločanja o tem katere poštne storitve, kdaj, kolikokrat na teden in komu

bo izvajala oz. ponudila, temveč mora le te izvajati vsakodnevno, skladno z veljavno zakonodajo, predvsem ZPSto-2 in Splošnim aktom o kakovosti izvajanja univerzalne poštne storitve (Uradni list RS, št. 47/10 in 14/17), torej vsakodnevno v opisanih okvirjih. V skladu z Direktivo 2008/6/ES so poštne storitve bistven instrument komunikacije in izmenjave informacij, kot take pa izjemnega pomena za doseganje ciljev socialne, ekonomske in teritorialne kohezije v Uniji. Poštna omrežja imajo pomembne teritorialne in socialne razsežnosti, ki omogočajo splošen dostop do bistvenih lokalnih storitev. Izvajalec univerzalne poštne storitve mora zato izvajati univerzalno poštno storitev tudi na nedobičkonosnih (oz. takih, ki celo predstavljajo samo strošek), ruralnih območjih in mora vzdrževati poštno infrastrukturo, ki jo v okviru obstoječe pravne ureditve vsekakor zmanjšuje tako, da zagotavlja poslovanje z dobičkom.

Dodati je, da ima RS predpisano eno izmed najvišjih kakovosti izvajanja univerzalne poštne storitve v EU, saj mora biti v notranjem poštnem prometu vsaj 95 % poštnih pošiljk korespondence prenesenih v enem delovnem dnevu, vsaj 99,5 % poštnih pošiljk korespondence v dveh delovnih dneh in 100 % poštnih pošiljk korespondence v treh delovnih dneh. V poštnem prometu znotraj EU mora biti dalje v enem mesecu vsaj 85 % pošiljk korespondence prenesenih v največ treh delovnih dneh in vsaj 97 % pošiljk korespondence v petih delovnih dneh. Nadalje mora biti v notranjem poštnem prometu v enem mesecu prenesenih vsaj 80 % poštnih paketov v dveh delovnih dneh in vsaj 95 % poštnih paketov v treh delovnih dneh. Cena izvajanja teh storitev je regulirana, da se zagotavlja dostopnost le teh vsem in je v RS med najnižjimi v EU (nižjo ceno standardnega pisma, ki je v RS 0,55 € imata npr. le še Romunija in Malta).

Zaradi predpisanih zelo visokih standardov izvajanja univerzalne poštne storitve, regulirane cene le te in dejstva, da je klasičen trg pisemskih storitev upadajoči trg, tudi zaradi Programa razvoja podeželja za gradnjo širokopasovnih omrežij s ciljem digitalizacije družbe (v letih 2007 – 2015 je bilo namenjenih 86,3 mio EUR javnih sredstev – EU sredstev in sredstev iz proračuna RS) in posledične zmanjšane uporabe klasičnih pisemskih storitev, je pričakovati, da bo izvajalec univerzalne poštne storitve v prihodnjih letih beležil neto strošek, kot nepravilno finančno breme.

Neto strošek izvajanja univerzalne poštne storitve je definiran v prilogi 1. Direktive 2008/6/ES kot vsak strošek, ki je nujen za izvajanje univerzalne storitve in je s to storitvijo povezan. Izračuna se kot razlika med neto stroški imenovanega izvajalca univerzalne storitve, ki posluje z obveznostmi univerzalne storitve, in neto stroški istega izvajalca, ki bi jih imel, če bi posloval brez obveznosti univerzalne storitve, pri čemer se od razlike odštejejo tudi oprijemljive in neoprijemljive koristi, ki izvirajo iz izvajanja USO, k čemur pa se doda razumna višina dobička, dodatno pa se odšteje tudi morebiten vpliv neučinkovitosti pri trenutnem izvajanju USO.

Če obveznost izvajanja univerzalne storitve povzroča neto stroške in pomeni nepravilno finančno breme za izvajalca univerzalne storitve, je izvajalec po citirani direktivi upravičen do nadomestila za izvajanje univerzalne poštne storitve in ga lahko v takem primeru država določi.

Gre torej za ekonomski koncept povrnitve stroškov izvajalcu univerzalne poštne storitve, ki jih ta sicer, če bi lahko prosto odločal o obsegu in kakovosti izvajanja le te, ter seveda na prvem mestu, če bi lahko sam in prosto, skladno s tržnimi zakonitostmi, določal ceno storitve, ne bi imel (stroški vzdrževanja poštne omrežja predpisane kakovosti, dostava v ruralna območja po enotni ceni, predpisana vsakodnevna, petdnevna dostava vsem gospodinjstvom, visoki standardi rokov prenosa pošiljk itd.).

Izračun neto stroškov univerzalne poštne storitve je tehnično urejen in definiran v Splošnem aktu o računovodskih informacijah in izračunu neto stroška obveznosti univerzalne poštne storitve (Uradni list RS, št. 47/2010), ki sledi smernicam začrtanim v Prilogi 1. Direktive 2008/6/ES (smernice nalagajo, da mora izračun upoštevati vse druge pomembne elemente, vključno z morebitnimi ne-

opredmetenimi in tržnimi koristmi, ki jih ima izvajalec poštnih storitev, imenovan za zagotavljanje univerzalne poštne storitve, pa tudi upravičenostjo do primernega dobička in spodbudami za stroškovno učinkovitost).

V grobem je izračun neto stroška univerzalne poštne storitve primerjava (odštevanje) teoretičnega scenarija, če izvajalec obveze univerzalne poštne storitve ne bi imel in ko jo dejansko ima. Oz. po navedenem splošnem aktu (5. člen) gre za primerjavo simulacije poslovanja brez obveznosti opravljanja univerzalne poštne storitve izvajalca v kateri ta natančno opredeli, kako bi posloval brez te obveznosti, ter dejanskega poslovanja s to obveznostjo.

Dodati je, da princip povrnitve neto stroška izvajanja univerzalne storitve zagotavlja mehanizem vzpostavitve enakovrednega položaja izvajalca univerzalnih poštnih storitev, ki jih ta zagotavlja s finančnim bremenom, v javnem interesu in ga zato ni razlagati le kot mehanizem, ki bi ga bilo aktivirati s strani države zgolj in samo v primeru, če izvajalec univerzalne poštne storitve dejansko ustvarja poslovno izgubo, saj izračun neto stroška ni neposredno vezan na rezultate poslovanja, temveč se izračunava po predpisani metodologiji, ki prikaže nepravilno breme izvajanja univerzalne storitve.

Kakor zapisano uvodoma, Direktiva 2008/6/ES, v delu C. priloge 1. določa obvezo povračila oz. financiranja eventualnih neto stroškov iz obveznosti univerzalne storitve, ki se krijejo bodisi

- iz javnih sredstev (kot dovoljena subvencija oz. državna pomoč), bodisi iz
- kompenzacijskega sklada (razdelitev stroška med vse izvajalce univerzalne poštne storitve in/ali uporabnike, ki se plačujejo v sklad iz katerega se potem krije morebitni neto strošek posameznega izvajalca)

Ob implementaciji Direktive 2008/6/ES v pravni red RS, se je zakonodajalec odločil za drugo navedeno rešitev in sicer je v 19. členu Zakona o poštnih storitvah (ZPSto-2) definiral neto strošek in predpisal oblikovanje kompenzacijskega sklada, „ki ga ustanovi in upravlja AKOS“.

V 22. in 23. členu Zakona o poštnih storitvah (ZPSto-2) nadalje podrobneje ureja kompenzacijski sklad in njegovo delovanje, način ustanovitve in vodenja, način in obveznost vplačil, prihodke, obveznost plačila ipd. Do danes sicer kompenzacijski sklad ni bil oblikovan oz. ustanovljen.

Ne glede na to, da v desetih letih kompenzacijski sklad ni zaživel v praksi in se vanj ne vplačuje, pa predvsem za RS kompenzacijski sklad nikakor ni ustrezna rešitev povrnitve morebitnega neto stroška izvajalcu univerzalne poštne storitve. Rešitev s kompenzacijskim skladom, kjer je neto vplačnik tudi izvajalec univerzalnih poštnih storitev, je primerna za članice EU, kjer na nacionalnem trgu uspešno deluje več izvajalcev, ki imajo svojo distribucijsko mrežo in vsaj v delu države izvajajo vse faze prenosa pošiljk oziroma zamenljivih, vendar tudi v tem delu razliko do popolnega pokritja neto stroška univerzalnih poštnih storitev pokriva država iz proračuna, najpogosteje v obliki, da tudi sama prispeva v kompenzacijski sklad.

V Republiki Sloveniji navedeni pogoji nikoli niso bili izpolnjeni. V Republiki Sloveniji uzakonjena rešitev pomeni, da bo praktično celotno breme financiranja kompenzacijskega sklada odpadlo prav na izvajalko univerzalnih poštnih storitev, zaradi česar se s tem predlogom predlaga sprememba (in deloma črtanje) 19, 22. in 23. člena Zakona o poštnih storitvah (ZPSto-2).

Rešitev, ki je uzakonjena sedaj predstavlja praktično obid smernic Direktive 2008/6/ES, saj glavnemu, skoraj izključnemu izvajalcu univerzalne poštne storitve- Pošti Slovenije d.o.o., de facto sploh ne omogoča plačila nadomestila za neto strošek izvajanje univerzalne poštne storitve kadar ta predstavlja

tudi nepravilno finančno breme. Kot navedeno je Pošta Slovenije d.o.o. pretežni, praktično izključni izvajalec univerzalne poštne storitve v RS (in edini v pravem pomenu, saj jo edini opravlja na celotnem ozemlju RS, vsakodnevno, vsaj petkrat na teden), saj znaša delež Pošte Slovenije d.o.o. znotraj opravljanja te storitve cca. 85 %, ob petih ali šestih neprimerljivo manjših izvajalcih, t.i. izvajalcih zamenljive poštne storitve, ki so poleg Pošte Slovenije d.o.o. zavezanci za plačilo v kompenzacijski sklad.

Zato, četudi bi kompenzacijski sklad dosledno zaživel in bil s strani AKOS-a dejansko oblikovan, bi ob takem deležu izvajanja univerzalne poštne storitve, to enostavno pomenilo, da bi Pošta Slovenije d.o.o. daleč največ vplačevala v ta sklad in bila ob eventualnem neto strošku, ki bi predstavljal hkrati neupravičeno finančno breme, ko bi bila tako ta upravičena do nadomestila, prejela lastna vplačana sredstva nazaj, kar bi za Pošto Slovenije d.o.o. pomenilo nič več kot vrnitev njenega lastnega vplačila, s čimer se pojmovno njen položaj ne bi izboljšal, predvsem pa zato nadomestila za izvajanje univerzalne poštne storitve Pošta Slovenije d.o.o., ob takem močno prevladujočem deležu opravljanja poštne storitve, de facto ne bi prejela, ne bi mogla prejeti. Zakon v 4. odstavku 22. člena sicer to ureja na način, da izvajalec univerzalne poštne storitve, katerega izračunani prispevek je manjši od izračunanega nadomestila za izvajanje obveznosti univerzalne poštne storitve, ne plača prispevka v kompenzacijski sklad, ampak se mu kot nadomestilo izplača le razlika med izračunanim nadomestilom in izračunanim prispevkom, vendar to pomeni povsem enak ekonomske učinek kot predhodno ponazorjeno.

Zato, kompenzacijski sklad v RS ni ustrezna rešitev, saj ne izpolnjuje namena, ki ga zasleduje Direktiva 2008/6/ES, saj z njim glavni izvajalec univerzalne poštne storitve- Pošta Slovenije d.o.o. ne bi dejansko nikdar prejel nadomestila za izvajanje poštne storitve. Posledično mora Pošta Slovenije d.o.o. poleg samega izvajanja USO storitev v javnem interesu tudi sama vzdrževati in ohranjati pošto omrežje ter skrbeti za modernizacijo. Ker pa v zadnjih letih Pošta Slovenije d.o.o. zaradi upada univerzalnih poštne storitev sama le tega ne more vzdrževati, je sprejela strategijo Optimizacija poštne omrežja, ki je predvidela zmanjšanje kontaktnih točk (pošt) iz 528 na 217, saj 61,4% kontaktnih točk beleži negativni poslovni izid. V začetni fazi je šlo v večini primerov za pošte na podeželskem območju Republike Slovenije. S tem je izvajalec univerzalne poštne storitve deloval v nasprotju z namenom Direktive 2008/6/ES, kjer le ta zasleduje ohranjanje podeželskega poštne omrežja. Po Direktivi 2008/6/ES ima podeželsko pošto omrežje bistveno vlogo pri vključevanju podjetij in državljanov v nacionalno/globalno gospodarstvo ter pri ohranjanju socialne in zaposlitvene kohezije v manj poseljenih regijah. Poleg tega lahko podeželski poštni uradi v manj poseljenih regijah zagotavljajo pomembno infrastrukturno omrežje, ki omogoča univerzalni dostop do novih telekomunikacijskih tehnologij.

Pošta Slovenije d.o.o. si je izračunala neto strošek prvič za leto 2016 v višini 17,4 mio EUR, vendarle poteka glede zahtevka do nadomestila spor pred Upravnim sodiščem RS. AKOS je namreč zahtevke za izplačilo neto stroška zavrgel.

Pošta Slovenije d.o.o. je neto strošek izračunala tudi za leto 2017 v višini 32,1 mio EUR, kar je bilo skladno z določili zakona posredovano AKOS-u, ki pa izračunu oz. zahtevku Pošte Slovenije d.o.o. ni ugodil in je zahtevke Pošte Slovenije d.o.o. zavrnil. Enako je Pošta Slovenije d.o.o. storila tudi za leto 2018 in sicer v višini 36,9 mio EUR. Zahtevke je bil posredovan AKOS-u v zakonskem roku in je v teku.

Kakor že izpostavljeno kot bistveno, pa tudi, če bo v prihodnosti AKOS (oz. Upravno sodišče RS) potrdil neto strošek in ugotovil nepravilno breme neto stroška za Pošto Slovenija d.o.o., bi največji del tega bremena sama sebi morala pokriti prav Pošta Slovenija d.o.o., kar je v nasprotju z namenom Direktive 2008/6/ES, ki narekuje dejansko pravično plačilo nadomestila izvajalcu univerzalne poštne storitve, ki se sooča z nepravilnim finančnim bremenom zaradi izvajanja te storitve v javno korist.

Dejstvo pa je nadalje, da število izvedenih univerzalnih poštnih storitev, predvsem zaradi napredovanja tehnologije, večje pokritosti RS z internetnim omrežjem, spreminjanja navad prebivalstva (prehod na elektronsko komuniciranje in opuščanje pisemskega), nenehno in brez dvoma stalno upada, posledično pa se povečujejo fiksni stroški na enoto izvedene storitve, kar na eni strani pomeni stalno višanje stroškov opravljanja oz. zagotavljanja univerzalne poštno storitve, ter, zaradi nujnega dvigovanja cen še nadaljnjo siljenje uporabnikov v nadomeščanje klasične pisemske komunikacije z elektronsko, kar pa končno izrazito negativno vpliva in v slabši položaj postavlja ranljive skupine prebivalstva, ki se niso sposobne prilagoditi trendom civilizacije.

Do sedaj je Pošta Slovenije d.o.o. navedeno rast fiksnih stroškov obvladovala z razvojem, dvigovanjem cen USO storitev ter aktivno prodajo ostalih komercialnih storitev ter tako z izvajanjem dodatnih tržnih aktivnosti pokrivala primanjkljaje pri izvajanju USO storitev v javnem interesu, kar je v nasprotju s temeljem izvajanja storitve javnega interesa. Izvajanje komercialnih storitev poteka na izjemno konkurenčnem segmentu, kjer je Pošta Slovenije v slabšem položaju od konkurentov, saj nosi tudi breme neustreznega financiranja izvajalca USO storitev v javnem interesu. Ko je razkorak oziroma strošek USO storitev postajal prevelik, pa je pričela še s preoblikovanjem in zapiranjem pošt, kar prinaša že navedene negativne učinke na demografsko ogrožena območja.

V obdobju od 2009 - 2019 tako Pošta Slovenije d.o.o. beleži 48 % upad izvedenih univerzalnih poštnih storitev (trend upadanja klasične pisne komunikacije zaradi nadomeščanja z elektronsko in s tem zniževanja števila pisemskih pošilk in naraščajoče breme stroškov zagotavljanja teh storitev, je očitno trend tudi drugod v evropskem prostoru, kar kažejo tudi pogostejši primeri izplačil državnih pomoči, primeri: Hrvaška, Italija, Francija, Belgija, Grčija, Poljska, Slovaška, Velika Britanija, Norveška, Švedska, Danska, Španija, pri čemer se pojavljajo tudi primeri odobrene pomoči za prihodnja leta- npr. francoska pošta (La Poste) je prejela odobritev pomoči države v obliki davčnih olajšav za ohranjanje poštnega omrežja na podeželju za obdobje 2018-2022.), kakor navedeno, pa je storitev v stalnem upadanju in je projekcija, da bo do leta 2022 izvedenih vsaj še za 35 % manj univerzalnih storitev, kar posledično pomeni nadaljnje višanje fiksnih stroškov, zaradi česar naraščajoče razlike med prihodki in stroški univerzalne poštno storitve v bodoče ne bo več mogoče kompenzirati z drugimi prihodki družbe, izvirajočimi iz tržne dejavnosti, kar pa tudi ni namen Direktive 2008/6/ES, ki nalaga državam tudi ureditev povračila oz. plačila nadomestila morebitnih neto stroškov iz obveznosti izvajanja univerzalne poštno storitve, ki jih izvajalec izvaja pod nekomercialnimi pogoji.

Nenazadnje niti ni to bil namen zakonodajalca ob implementaciji te direktive v Zakon o poštnih storitvah, ki je v 19. členu jasno predpisal, da se izvajalcu le teh, ob zakonskih pogojih, torej izračunu neto stroška in nepravilnega finančnega bremena zaradi izvajanja univerzalne poštno storitve, plača nadomestilo za izvajanja le te. Dejstvo pa je, da ob implementaciji oz. ob sprejetju zakona ni bilo jasno kakšne bodo posledice sprostitve trga poštnih storitev, kakšna bo konkurenca, koliko izvajalcev univerzalnih poštnih storitev itd.

V desetih letih, kar je v veljavi Zakon o poštnih storitvah (ZPSto-2, Uradni list RS, št. 51/09) pa se je glede na majhnost trga poštnih storitev v RS, glede na dejstvo, da je Pošta Slovenije d.o.o. skoraj izključni izvajalec univerzalne poštno storitve (drugi izvajalci poštnih storitev, ki bi bili eventualno dolžni prispevati v kompenzacijski sklad nenazadnje niti nimajo za to finančnih zmožnosti) pokazalo, da je princip kompenzacijskega sklada ne samo neprimeren, temveč zaradi lastnosti slovenskega trga poštnih storitev, celo nasproten namenu Direktive 2008/6/ES (in Zakona o poštnih storitvah), saj bi (oz.: bo, ker je univerzalna poštno storitev že neto strošek in nepravilno finančno breme za Pošto Slovenija d.o.o., še očitneje pa bo to v prihodnje predvsem zaradi nadomeščanja pisemskih pošilk z elektronskim komuniciranjem) de facto Pošta Slovenije d.o.o. sama sebi prispevala v morebitni kompenzacijski sklad in sama lastna sredstva iz njega črpala, kar je absurd.

Nadalje Direktiva 2008/6/ES določa, da mora regulator preveriti izračun neto stroška in v ta namen način izračuna neto stroška ureja v Prilogi I., pri čemer pa Direktiva ne ločuje med neto stroškom kot »dopustnim bremenom« in neto stroškom kot »nepravičnim bremenom« na način, da bi določala merila, po katerih bi regulator to lahko presojal. Že iz narave in izračuna neto stroška v skladu z Direktivo namreč izhaja, da zagotavljanje storitev pod enakimi pogoji na območju celotne države, vzdrževanje poštnega omrežja na območju celotne države ipd. torej tudi tam, kjer je to ekonomsko neupravičeno, predstavlja breme in da že obstoj neto stroška pomeni, da breme obstaja. Direktiva pri usmeritvah za izračun neto stroška upošteva vse dejavnike, tako tiste, ki neto strošek zvišujejo, kot tudi tiste, ki neto strošek znižujejo. Prav v ta namen tako Direktiva, kot tudi ZPSto-2 nalagata, da se mora v izračunu neto stroška upoštevati tudi vse druge pomembne elemente, vključno z morebitnimi neopredmetenimi in tržnimi koristmi, ki jih ima izvajalec poštnih storitev, imenovan za zagotavljanje univerzalne storitve, upravičenostjo do primernega dobička in spodbudami za stroškovno učinkovitost. Vsi navedeni elementi pa so že sestavni del samega izračuna neto stroška, in je torej nelogično, da bi se po tem, ko je neto strošek izračunan na predpisan način, v naslednjem dodatnem koraku elementi, ki neto strošek že po svoji naravi znižujejo, nato še enkrat uporabili za presojo, ali je tak neto strošek nepravično breme.

Zaradi tega je dikcija zadnjega stavka drugega odstavka 19. člena ZPSto-2, ki daje regulatorju neomejeno pooblastilo, da presoja in odloča o nepravičnem finančnem bremenu, brez da bi za to navedla konkretna merila za presojo, sporna, ker predstavlja popolno regulatorno nepredvidljivost. Meritorno odločanje regulatorja o tem, ali je neto strošek, ko je ta izračunan in je torej potrjen obstoj neto stroška, nepravično finančno breme ali ne, brez v naprej znanih meril, ampak zgolj upoštevajoč druge značilnosti izvajalca (tržni delež, finančne zmogljivosti...) strokovno ni dopustno, saj izvajalcu univerzalne storitve, ki neto strošek izvajanja univerzalne storitve izkazuje, ne zagotavlja primere regulatorne predvidljivosti, poleg tega pa lahko ima zanj nepopravljive ekonomske posledice, še posebej upoštevajoč dejstvo, da je zavezan zagotavljati s strani regulatorja predpisano visoko kakovost univerzalne poštne storitve v razmerah padajočih količin teh storitev in relativno fiksnih stroških poslovanja za vzdrževanje poštnega omrežja, še posebej v ruralnih območjih, kjer je poslovanje nerentabilno.

Zato se predlaga sprememba Zakon o poštnih storitvah (Uradni list RS, št. 51/09, 77/10, 40/14 – ZIN-B in 81/15) - ZPSto-2C, konkretno 3. odstavek 19. člena, 22. in 23. člena tako, da se namesto zdajšnjih določb, da se za nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne storitve, kadar predstavlja neto strošek neupravičeno finančno breme, oblikuje kompenzacijski sklad, le ta krijejo iz državnega proračuna. Nadomestilo se dodeli v skladu s pravili o državni pomoči (državno nadomestilo). Dodatno se s predlogom spremembe 2. odstavka 19 člena predlaga, da se jasneje definira kdaj neto strošek obveznosti univerzalne storitve predstavlja nepravično breme.

Glede na vse opisano, upoštevaje značilnosti trga poštnih storitev RS je to edina možnost dosledne izvedbe Direktive 2008/6/ES, ki pa je nenazadnje v RS tudi primerljiva s podobnimi gospodarskimi sektorji, ki nudijo javne storitve in ki so in bodo deležni financiranja iz proračuna RS kot npr. cestni, železniški in pomorski promet. Tudi sicer sta v EU uveljavljena oba načina plačila nadomestila izvajanja univerzalne poštne storitve, kakor pojasnjeno zgoraj pa je državne pomoči poštam v EU veliko, vse več.

In nenazadnje, Direktiva (med drugim) nalaga, da mora posamezen nacionalni regulativni organ preučiti vse možnosti, kako izvajalcem poštnih storitev zagamčiti ustrezne spodbude za stroškovno učinkovito izpolnjevanje obveznosti storitve, kar pa je v RS in ob upoštevanju očitnega padanja

izvedenih univerzalnih poštnih storitev (torej dejstvu, da bo izvajanje te storitve izvajalcu poštnih storitev vse večje nepravilno finančno breme) moč doseči samo s plačilom nadomestila iz proračuna, nikakor pa s kompenzacijskim skladom.

Opozoriti je še, da v primeru, da do sprememb načina financiranja nadomestila za izvajanje univerzalnih poštnih storitev ne pride, je neizbežen vedno slabši poslovni rezultat Pošte Slovenije d.o.o. in sicer zaradi naraščajočih stroškov teh storitev, ki so posledica vzdrževanja obsežnega poštnega omrežja in visoke kakovosti storitev.

2. Cilji, načela in poglobitve rešitve zakona

Cilj predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o poštnih storitvah (ZPSSto-2C) je na prvem mestu zagotoviti dosleden prenos Direktive 2008/6/ES v slovenski pravni red, saj je prenos te direktive v delu, ko predvideva, da izvajalci univerzalne poštno storitve prejmejo nadomestilo za storitve, ki jih opravljajo pod nekomercialnimi pogoji v primeru nepravilnega finančnega bremena in neto stroška z izvajanjem te storitve, sedaj v 19., 22. in 23. členu zakona le navidezen in Pošti Slovenija d.o.o. kot največjemu izvajalcu teh storitev sploh ne omogoča prejetja tega nadomestila, tudi če je do njega eventualno upravičena.

Predlog zakona ne uzakonja načel.

Poglobitna rešitev predloga zakona je v spremembi načina plačila nadomestila za neto strošek univerzalne poštno storitve kadar to pomeni nepravilno finančno breme za izvajalca te storitve in sicer iz dosedanjega financiranja s kompenzacijskim skladom, ki de facto ključnemu izvajalcu te storitve- Pošti Slovenija d.o.o. ni dajal možnosti črpanja nadomestila, v financiranju iz proračuna RS.

3. Ocena finančnih posledic za državni proračun in druga javna finančna sredstva

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o poštnih storitvah (ZPSSto-2C) bo predvidoma imel finančne posledice na prihodnje državne proračune, saj se s predlogom predlaga, da se finančna sredstva za plačilo nadomestila za izvajanje univerzalnih poštnih storitev, kadar je izvajalec do tega upravičen, plačajo neposredno iz proračuna RS, pri čemer pa ocena ob podaji predloga ni mogoča, ker ta zavisi od letnega izračuna neto stroška kadar bi to pomenilo nepravilno finančno breme izvajalca univerzalnih poštnih storitev.

Pošta Slovenije d.o.o. je doslej pripravila izračune neto stroška trikrat, in sicer za leta 2016-2018. Leti se gibljejo od 17,4 do 36,9 mio EUR letno. V zvezi z navedenimi vlogami in odločbami regulatorjani tečejo sodni postopki, zato dokončni znesek ni znan.

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o poštnih storitvah (ZPSSto-2C) ne predvideva finančnih posledic za druga javna finančna sredstva.

4. Navedba, da so sredstva za izvajanje zakona v državnem proračunu zagotovljena, če predlog zakona predvideva porabo proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun sprejet

Predlog zakona ne predvideva dodatnih proračunskih sredstev za izvedbo zakona v obdobju, za katero je bil državni proračun sprejet.

5. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenost ureditve pravu EU

Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Načini financiranja neto stroškov univerzalne poštne storitve kadar to pomeni nepravilno finančno breme oz. načini plačila nadomestila za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve, so v drugih primerljivih pravnih sistemih urejeni skladno z Direktivo 2008/6/ES na enega izmed v direktivi predpisanih načinov- kot kompenzacijski sklad ali iz proračuna države članice ali kot kombinacijo obeh.

Definicija nepravilnega finančnega bremena je v Direktivi 2008/6/ES opredeljena precej na splošno. Primerjalna ureditev tega v nekaterih državah članicah EU pokaže, da ne obstaja enotna rešitev. Države članice EU poznajo vrednostne limite v smislu tega, kaj je najvišji znesek nadomestila ali od katere vrednosti izvajalec prejeme nadomestilo neto stroškov, pri čemer je to določeno v odstotkih od prihodka izvajalca v primerjavi s celotnimi prihodki oz. v primerjavi s prihodki od izvajanja univerzalne poštne storitve.

Avstrija

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira iz kompenzacijskega sklada.

Definicija neto stroškov univerzalne poštne storitve je praktično enaka kakor v Direktivi 2008/6/ES.

Če ponudnik univerzalnih storitev vloži zahtevek za nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve, mora regulativni organ ustanoviti in upravljati sklad za poravnavo. Regulativni organ mora objaviti poročilo o upravljanju, iz katerega bodo razvidni nastali neto stroški in deleži, ki odpadejo na posamezne zavezanca, ki morajo prispevati v sklad.

Neto stroški univerzalnih storitev predstavljajo nesorazmerno veliko finančno obremenitev, če presegajo 2 % celotnih stroškov ponudnika univerzalnih storitev. V tem primeru se neto stroški, izračunani v skladu s tem zakonom, povrnejo v obsegu, v katerem presegajo vrednost 2 % celotnih stroškov.

V skladu z zakonom o poštnem trgu izvajalci licenčnih poštnih storitev z letnim prometom več kot 1 milijon EUR na področju dejavnosti, za katero je potrebno licenca, prispevajo v kompenzacijski sklad in k pokrivanju administrativnih stroškov, sorazmerno njihovemu tržnemu deležu.

Belorusija

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira iz državnega proračuna.

Zakon določa, da če stroški izvajalca univerzalne poštne storitve za opravljanje univerzalnih poštних storitev presegajo znesek prihodka od plačila za določene storitve po tarifah, ki so regulirane, se povrnejo iz republiškega proračuna.

Belgija

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira iz proračuna.

Neto strošek je definiran enako kakor v Direktivi 2008/6/ES, kot razlika med neto stroški imenovanega izvajalca univerzalne storitve, ki posluje z obveznostmi univerzalne storitve, in neto stroški istega izvajalca, ki bi jih imel, če bi posloval brez obveznosti univerzalne storitve.

V skladu s Zakonom o poštних storitvah se šteje, da je neto strošek univerzalne poštne storitve nepravilno breme, če njegov znesek presega prihodke od univerzalne storitve za več kot 3 %.

Bolgarija

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve, ki predstavlja nepravilno finančno breme, se financira iz proračuna.

Znesek nepravilnega finančnega bremena se določi na podlagi neto stroškov, izračunanih v skladu s postopki v Zakonu o poštних storitvah. Višina nadomestila ne sme presegati zneska nepravilnega finančnega bremena, ki je posledica zagotavljanja univerzalne poštne storitve.

Imenovani poštni operater predloži regulatorju prošnjo za nadomestilo, skupaj s potrebnim dokazilom. Regulator v treh mesecih po oddaji vloge sprejme odločitev o:

- obstoju nepravilnega finančnega bremena, ki ga povzroči izvajanje univerzalne poštne storitve;
- znesek nadomestila, ki ga dolguje določenemu poštnemu operaterju za preteklo koledarsko leto

Regulativni organ skladno s proračunskimi postopki predloži odločbo in z njo povezane dokumente ministru za finance ter predlaga vključitev zneska zapadle odškodnine v račun državnega proračuna Republike Bolgarije za naslednje koledarsko leto.

Hrvaška

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve, ki predstavlja nepravilno finančno breme, se financira iz proračuna.

Na podlagi izračuna Agencija sprejme sklep o višini neto stroškov, ki predstavlja nepravilno finančno breme. Neto strošek univerzalne storitve v skladu s Pravilnikom (Naputak o izračunu i kompenzaciji neto troška) ne sme preseči 1 % skupnih stroškov izvajalca univerzalne storitve

Sredstva za nadomestilo nepravilnega bremena se izplačajo iz državnega proračuna Republike

Hrvaške na zahtevo izvajalca univerzalne storitve na podlagi odločbe Agencije in v skladu s pravili o državni pomoči.

Hrvaška, kjer je do izplačil nadomestila za neto strošek že prišlo in ki ima z nami enako zgodovino, pa tudi podobno ureditev poštne sistema, od leta 2013 naprej refundira neto strošek iz proračuna, in sicer se ta giblje med 10,5 in 12,5 mio EUR na leto, vendar zneski z leti rastejo.

Ciper

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira iz kompenzacijskega sklada in se izračuna skladno z Direktivo 2008/6/ES.

Če sredstva iz kompenzacijskega sklada ne zadoščajo za plačilo nadomestila, se razlike financira iz proračuna.

Izračun neto stroška zagotavljanja univerzalne poštne storitve potrdi regulator.

V kompenzacijski sklad prispevajo drugi izvajalci poštne storitve v deležih glede na višino prihodkov, ki jih ustvarijo z opravljanjem poštne storitve.

Češka

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve, ki predstavlja nepravilno finančno breme se financira iz proračuna.

Izvajalec predloži zahtevo za plačilo nadomestila do 31. avgusta naslednje leto. Češki urad za telekomunikacije (CTO) sprejme odločitev glede neto stroškov, ki predstavljajo nepravilno finančno breme, in ki temeljijo na znesku preverjenih neto stroškov, vendar ne presegajo zneska 1.500.000.000 CZK (op. p. ca. 57 mio EUR); drugi neto stroški se ne štejejo za nepravilno finančno breme. Plačilo izvrši država preko CTO iz državnega proračuna.

Estonija

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira iz kompenzacijskega sklada.

Izvajalec univerzalne storitve lahko vloži prošnjo za povrnitev stroškov, ki so nastali zaradi izvajanja univerzalne storitve, če pomenijo nepravilno breme. Regulator preveri, ali so prikazani stroški upravičeni. Če regulator ugotovi, da izvajanje univerzalne storitve res pomeni nepravilno breme, upoštevajoč dohodek, ki izvira iz posamezne storitve, in tržne koristi, prizna izvajalcu univerzalne storitve nadomestilo za stroške, ki so povezani z izvajanjem univerzalne storitve. Stroški se povrnejo le v obsegu, v katerem cene, ki jih izvajalec univerzalne storitve zaračunava uporabnikom, ne pokrijejo stroškov izvajanja univerzalne storitve ter ne zagotovijo razumnega dobička. Za ugotovitev takih stroškov regulator določi enotne metode na podlagi izmerjenih povprečnih stroškov ter jih objavi na spletni strani.

Postopek za izračun nadomestila pa določi minister za ekonomske zadeve in komunikacije. Nadomestilo izvajalcu univerzalne storitve financirajo izvajalci licenčnih poštne storitve.

Finska

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira iz proračuna.

Izračun neto stroška univerzalne poštne storitve potrdi regulator na osnovi zahtevka izvajalca univerzalne poštne storitve.

Odobritev izplačila nadomestila pa potrdi ministrstvo na predlog regulatorja.

Francija

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira iz kompenzacijskega sklada.

Ostali licencirani izvajalci poštne storitev, vključno z izvajalcem univerzalne poštne storitve so dolžni prispevati h kritju neto stroška univerzalne poštne storitve na osnovi števila storitev znotraj univerzalne poštne storitve.

Državni regulator je odgovoren za izračun neto stroškov univerzalne storitve in zneska prispevka vsakega ponudnika poštne storitve, ki je zavezan za vplačilo v sklad.

Nemčija

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve, ki je nepravilno finančno breme, se financira iz kompenzacijskega sklada prek prispevkov izvajalcev poštne storitve.

Grčija

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve, ki je nepravilno finančno breme, se financira kombinirano- iz kompenzacijskega sklada prek prispevkov drugih licenciranih izvajalcev poštne storitve in iz proračuna.

Izvajalec predloži zahtevo za plačilo nadomestila državnemu regulatorju, ki na podlagi pravil, ki jih določa zakon, preveri prejete podatke in ustrezno poročilo predloži pristojnemu ministru za digitalno politiko, telekomunikacije in medije. Skupni ministrski sklep ministrov za finance in digitalne politike, telekomunikacije in medije določa del neto stroškov univerzalne storitve, ki bremeni državni proračun. Po priporočilu regulatorja se določi, kako je razdeljen del neto stroškov, ki obremenjuje ponudnike poštne storitve.

Madžarska

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira iz kombinacije obeh principov- iz kompenzacijskega sklada in iz proračuna.

Izvajalec univerzalne storitve mora izračun predložiti regulatorju do 30. junija za preteklo leto.

Drugi izvajalci prispevajo v kompenzacijski sklad v skladu z določili zakona. Njihov prispevek je z zakonom maksimiran.

Če sredstva v kompenzacijskem skladu ne zadoščajo za plačilo nadomestila, se razlika pokrije iz proračuna.

Italija

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira kombinirano- delno iz sredstev proračuna, če to ne zadošča pa iz kompenzacijskega sklada, v katerega prispevajo izvajalci poštne storitve.

Latvija

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira iz kompenzacijskega sklada.

Izvajalec univerzalne storitve izračuna neto stroške obveznosti univerzalne storitve v skladu z metodologijo, ki jo določi regulator. Izvajalec univerzalne storitve mora tudi zagotoviti, da izračunane neto stroške obveznosti univerzalne storitve pregleda revizor, ki preveri tudi pristnost in veljavnost podatkov. Nato izvajalec univerzalne storitve izračunane neto stroške predloži v presojo regulativnemu organu. Neto stroški obveznosti univerzalne storitve se izvajalcu univerzalne storitve povrnejo, če dokaže, da mu je njeno izvajanje povzročilo izgubo. Toda taka izguba se ne povrne, če je imel izvajalec univerzalne storitve pri njenem izvajanju koristi oziroma dobiček in je ta večji kot izguba.

Zakon sam ne vsebuje nobenih določb o merilih za določitev višine povračil in načinu izvedbe tega plačila. Postopek izplačila nadomestila predpiše minister z uredbo.

Litva

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira iz proračuna, skladno s pravili, ki jih predpiše vlada.

Pravila za nadomestilo za univerzalno poštne storitve ki povzročajo izgubo, in jih je odobrila vlada, določajo pogoje, postopke in načine nadomestila za univerzalno poštne storitve, ki ustvarjajo izgubo, ter merila glede nepravičnega finančnega bremena.

Črna Gora

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira kombinirano- iz kompenzacijskega sklada in prihodkov regulatorja.

Norveška

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve, ki predstavlja nepravično finančno breme, se financira iz proračuna, skladno z določili Direktiv 2008/6/ES. Za letno nadomestilo veljajo redni postopki odobritve parlamentarnega proračuna.

Poljska

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira kombinirano- iz kompenzacijskega sklada v katerega prispevajo izvajalci poštne storitev, če to ne zadošča, pa tudi iz proračuna.

Portugalska

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve, ki je nepravilno finančno breme, se financira iz kompenzacijskega sklada.

Licencirani izvajalci poštne storitev, vključno z izvajalcem univerzalne poštne storitve, so dolžni prispevati h kritju neto stroška.

Romunija

Izvajalec univerzalne storitve mora izdelati izračun in dokumentacijo, ter predložiti dokaze za izračun neto stroška univerzalne poštne storitve, za katerega regulator preveri, ali predstavlja nepravilno finančno breme.

Na tej osnovi vlada določi oz. izbere med dvema mehanizmoma:

- sredstva iz državnega proračuna oz. proračuna Ministrstva za komunikacije in informacijsko družbo, ob upoštevanju nacionalnega proračuna,
- evropska zakonodaja o državni pomoči.

Slovaška

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira kombinirano in sicer iz:

- posebnega računa v zakladništvu – kompenzacijskega sklada,
- prispevkov drugih izvajalcev poštne storitve (največ 3 % prihodkov od izvajanja teh storitev),
- iz proračuna (če ne zadoščajo sredstva kompenzacijskega sklada).

Načela financiranja USO so določena v Zakonu o poštne storitvah in podrobnosti v Izvedbeni uredbi o izračunu neto stroškov USO.

Španija

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira iz kompenzacijskega sklada.

Načela izračuna neto stroškov ureja poštne zakon.

Švedska

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira iz dejavnosti in delno iz proračuna.

Država iz proračuna sofinancira izvajanje dejavnosti univerzalne poštne storitve za prenos pošilk za slepe in slabovidne, na ruralnih območjih in v zvezi z obrambo države.

Ukrajina

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve se financira iz proračuna.

Po ukrajinski zakonodaji mora ukrajinska vlada finančno podpreti nacionalnega poštnega operaterja, ki zagotavlja univerzalno poštne storitev.

Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Mehanizem kompenzacijskega sklada, je mehanizem, ki deluje v državah z več ponudniki zamenljivih poštne storitev, kar je praktično zelo redko celo v večjih evropskih državah. Prav zaradi tega se je kompenzacijski sklad tudi v tujini izkazal kot neprimeren mehanizem za nadomestilo neto stroška, še posebej pa je neprimeren za manjše redko poseljene države, kot je Slovenija, kjer se tovrsten konkurenca podobno kot v večini držav ni razvila.

Po mnenju predlagatelja bo šele s sprejetjem predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o poštne storitvah (ZPSto-2C) dosledno implementirana v slovenski prani red Direktiva 2008/6/ES, saj šele predlagana ureditev omogoča plačilo nadomestila za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve izvajalcu le te, česar do sedaj uzakonjen kompenzacijski sklad ni omogočal zaradi majhnosti trga poštne storitev v RS in posledično zato, ker bi bil de facto edini plačnik hkrati tudi prejemnik, ko bi posloval z neto stroškom univerzalne poštne storitve kadar ni to predstavljalo oz. pomenilo tudi nepravilno finančno breme.

Predlagana ureditev je tako v celoti prilagojena pravu Evropske unije.

6. Druge posledice zakona

6.1. Presoja administrativnih posledic

Sprejem predlaganega zakona ne bo imel posledic na poslovanje oz. delo pravosodnih organov.

6.2. Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Sprejem zakona ne bo imel negativnih posledic na okolje, niti na prostorske in varstvene vidike.

6.3. Presoja posledic na gospodarstvo

Sprejem predlaganega zakona bo imel posredne posledice na gospodarstvo.

6.4. Presoja posledic na socialnem področju

Sprejem zakona ne bo imel negativnih posledic na socialnem področju. Zakon bo imel obsežne pozitivne vplive na prebivalstvo, kot tudi poslovno javnost, še posebej pa na ohranjanje in revitalizacijo podeželja.

6.5. Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

Sprejem zakona ne bo imel negativnih posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6. Presoja posledica na druga področja

Sprejem zakona ne bo imel negativnih posledic na druga področja.

7. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- Saša Gržinić
- Dijana Kos

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o poštnih storitvah (Uradni list RS, št. 51/09, 77/10, 40/14 – ZIN-B in 81/15) se drugi in tretji odstavek 19. člena spremenita tako, da se glasita:

(2) Neto strošek obveznosti univerzalne storitve iz prejšnjega odstavka je vsak strošek, ki je nujen za izvajanje univerzalne storitve in je s to storitvijo povezan. Izračuna se kot razlika med neto stroški imenovanega izvajalca univerzalne storitve, ki posluje z obveznostmi univerzalne storitve, in neto stroški istega izvajalca, ki bi jih imel, če bi posloval brez obveznosti univerzalne storitve. Neto strošek obveznosti univerzalne storitve predstavlja nepravično breme, če prihodki od zagotavljanja univerzalne storitve ne pokrijejo v celoti stroškov zagotavljanja univerzalne storitve, vključno s stroški vzdrževanja poštnega omrežja. Agencija na podlagi izračuna neto stroškov obveznosti univerzalne storitve ugotovi, ali ti res pomenijo nepravično breme. Natančna merila za presojo neto stroška kot nepravičnega bremena Agencija uredi s splošnim aktom.

(3) Izvajalcu univerzalne storitve se na podlagi njegove zahteve in pod pogoji iz prvega odstavka tega člena izplačuje nadomestilo za izvajanje univerzalne storitve iz sredstev državnega proračuna Republike Slovenije ob upoštevanju pravil o državni pomoči (državno nadomestilo).

2. člen

22. člen se spremeni tako, da se glasi:

22. člen

(izplačilo nadomestila za obveznost izvajanja univerzalne storitve)

Nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne storitve se izplača v 30 dneh od dokončnosti odločbe iz 5. odstavka 20. člena tega zakona oz. najkasneje do 30. decembra v letu, v katerem je bila izdana odločba o višini nadomestila. Odločbo iz 5. odstavka 20. člena tega zakona mora agencija izdati najkasneje v 90 dneh od prejema popolne dokumentacije od izvajalca univerzalnih storitev.

3. člen

23. člen se črta.

4. člen

Prvi odstavek 60. člena se spremeni tako, da se glasi:

(1) Zavezanci za plačevanje plačila agenciji na podlagi 34. člena tega zakona in za druge denarne obveznosti iz tega zakona morajo svoje denarne obveznosti poravnati v rokih, ki so določeni s posamičnim aktom agencije.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

5. člen

(1) Rok za prilagoditev podzakonskih predpisov in splošnih aktov agencije iz 20. in 21. člena tega zakona je 6 mesecev od njegove uveljavitve.

(2) Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. 1. 2022.

III. OBRAZLOŽITEV K ČLENOM

K 1. členu

Kakor obrazloženo v predmetnem predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o poštnih storitvah (ZPSto-2C) se zaradi doslednega in dejanskega, ne samo navideznega, prenosa Direktive 2008/6/ES v slovenski pravni red, ter zaradi zagotovitve enakovrednega položaja izvajalca univerzalnih poštnih storitev, ki jih ta zagotavlja s finančnim bremenom, iz razlogov obširneje pojasnenih uvodoma, predlaga sprememba predvsem 3. odstavka 19. člena Zakona o poštnih storitvah (ZPSto-2C) tako, da se predlaga drugačen način financiranja nadomestila za obveznost izvajanja univerzalne poštne storitve v primeru kadar strošek opravljanja le te predstavlja nepravilno finančno breme in sicer se ta odstavek predlagano spreminja tako, da obveznost plačila nadomestila prevzame proračun RS kar je skladno Direktivi 2008/6/ES.

V okolju RS, kot pojasnjeno, kompenzacijski sklad te funkcije ne more opravljati in je zato edini možen in smiseln način financiranja nadomestila državna pomoč iz proračuna RS, kakor ima to urejeno tudi več drugih držav članic.

S predlagano spremembo 2. odstavka 19. člena Zakona o poštnih storitvah (ZPSto-2C) pa se jasneje definira kdaj neto strošek obveznosti univerzalne storitve predstavlja nepravilno breme. Navedeni predlog ima osnovo v priporočilih ERGP - The European Regulators Group for Postal Services, ki nacionalnim regulatornim organom priporoča, da merila za presojo bremena neto stroška konkretizirajo z merljivimi kriteriji.

V priporočilih ERGP predlaga, da se neto strošek kot breme, ki se nadomesti iz tujih virov, konkretno opredeli kot odstotek prihodkov ali stroškov univerzalne storitve ali se opredeli največji znesek neto stroškov, ki je enak izgubi univerzalne storitve ali drugim ustreznim ekonomskim kazalcem.

K 2. členu

Glede na predlagano spremembo 3. odstavka 19. člena Zakona o poštnih storitvah s katero se ukinja oblikovanje kompenzacijskega sklada, je dosedanja določba 22. člena, ki je podrobneje urejala način delovanja tega sklada, postala nesmiselna in nepotrebna in se jo zato v takem besedilu črta v celoti.

Upošteva se predlagani spremenjeni način financiranja nadomestila za obveznost izvajanja univerzalne storitve, pa se s predlaganim besedilom spremenjenega 22. člena določa rok izplačila nadomestila in rok odločitve o njem, kjer je bila v dosedanjem zakonu praznina, saj ta niti enega, niti drugega roka ni določal; v 23. členu je določal samo rok vplačila v kompenzacijski sklad, ne pa rok izplačila nadomestila in rok v katerem mora agencija odločiti, kar se določa sedaj s predlagano spremembo.

Z vidika pravne varnosti opustitev roka izplačila in roka za odločitev, po mnenju predlagatelja, ni dopustna.

K 3. členu

Glede na predlagano spremembo 3. odstavka 19. člena Zakona o poštnih storitvah s katero se ukinja oblikovanje kompenzacijskega sklada, je dosedanja določba 23. člena, ki je urejala prihodke tega sklada, postala nesmiselna in nepotrebna in se jo zato v takem besedilu črta v celoti.

K 4. členu

Predlagana sprememba 1. odstavka 60. člena, ki ureja plačevanje prispevka za nadomestilo za zagotavljanje univerzalne storitve, je posledica uskladitve s predlaganimi spremembami 3. odstavka 19. člena Zakona o poštnih storitvah, s katero se ukinja oblikovanje kompenzacijskega sklada ter uskladitve s predlagano spremembo 22. člena.

K 5. členu

Zadnji člen določa obveznost prilagoditve podzakonskih predpisov in splošnih aktov predlaganim spremembam 19. člena ter začetek veljavnosti zakona in čas od objave do veljave predpisa.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO IN DOPOLNJUJEJO

19. člen

(nadomestilo za obveznost izvajanja univerzalne storitve)

(1) Če obveznost izvajanja univerzalne storitve povzroča neto stroške in pomeni nepravično finančno breme za izvajalca univerzalne storitve, je izvajalec upravičen do nadomestila za izvajanje univerzalne storitve.

(2) Neto strošek obveznosti univerzalne storitve iz prejšnjega odstavka je vsak strošek, ki je nujen za izvajanje univerzalne storitve in je s to storitvijo povezan. Izračuna se kot razlika med neto stroški imenovanega izvajalca univerzalne storitve, ki posluje z obveznostmi univerzalne storitve, in neto stroški istega izvajalca, ki bi jih imel, če bi posloval brez obveznosti univerzalne storitve. Agencija na podlagi izračuna neto stroškov obveznosti univerzalne storitve ugotovi, ali ti res pomenijo nepravično breme.

(3) Izvajalcu univerzalne storitve se na podlagi njegove zahteve in pod pogoji iz prvega odstavka tega člena izplačuje nadomestilo za izvajanje univerzalne storitve iz kompenzacijskega sklada, ki ga ustanovi in upravlja agencija.

22. člen **(kompensacijski sklad in njegovo delovanje)**

- (1) Kompensacijski sklad iz tretjega odstavka 19. člena tega zakona ustanovi agencija tako, da odpre poseben bančni račun in zanj vodi ločeno računovodsko evidenco.
- (2) V kompensacijski sklad iz prejšnjega odstavka morajo prispevati vsi izvajalci univerzalne storitve in izvajalci zamenljivih storitev (v nadaljnjem besedilu: zavezani izvajalci poštnih storitev).
- (3) Prihodki kompensacijskega sklada so prispevki zavezanih izvajalcev poštnih storitev, odhodki pa so izplačana nadomestila za izvajanje univerzalne storitve izvajalcem univerzalne storitve.
- (4) Izvajalec univerzalne storitve, katerega izračunani prispevek v kompensacijski sklad je manjši od izračunanega nadomestila za izvajanje obveznosti univerzalne storitve, ne plača prispevka v kompensacijski sklad. Kot nadomestilo se mu izplača le razlika med izračunanim nadomestilom in izračunanim prispevkom.

23. člen **(prihodki kompensacijskega sklada)**

- (1) Višino prispevkov zavezanih izvajalcev poštnih storitev v kompensacijski sklad določi agencija tako, da izračuna:
 - celotno obveznost financiranja izvajanja univerzalne storitve;
 - višino prispevka vsakega zavezanega izvajalca poštnih storitev sorazmerno deležu njegovih prihodkov, ustvarjenih z zamenljivimi storitvami, skupaj z univerzalno storitvijo tako, da se s prispevki vseh zavezanih izvajalcev poštnih storitev pokrije celotna obveznost financiranja izvajanja univerzalne storitve.
- (2) **(črtan)**
- (3) Zavezani izvajalec poštnih storitev prispeva izračunano obveznost v kompensacijski sklad na podlagi odločbe agencije. Agencija v odločbi določi tudi rok plačila, ki ne sme biti krajši od 30 dni.
- (4) Zavezani izvajalec poštnih storitev mora vsako leto do 31. marca obvestiti agencijo o višini prihodkov iz preteklega leta, ki ga ima na podlagi izvajanja poštnih storitev. Če zavezani izvajalec poštnih storitev do tega roka tega ne stori, upošteva agencija njegov celotni prihodek iz preteklega leta, pridobljen na podlagi podatkov Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve.
- (5) Če utemeljeno sumi o resničnosti podatkov, ki jih je sporočil zavezani izvajalec poštnih storitev, lahko agencija ali po izbiri agencije pooblaščen revizor ali revizorka pregleda podatke in oceni prihodek tega izvajalca. Če se ocenjeni prihodek bistveno razlikuje od sporočenega prihodka iz četrtega odstavka tega člena, agencija pri izračunu upošteva ocenjeni prihodek.
- (6) Agencija vsako leto preverja poslovne izide, ugotavlja dejansko plačane prispevke posameznih izvajalcev in njihove dejanske obveznosti.

60. člen
(plačevanje finančnih obveznosti)

(1) Zavezanci za plačilo prispevka za nadomestilo za zagotavljanje univerzalne storitve na podlagi drugega odstavka 22. člena tega zakona in zavezanci za plačevanje plačila agenciji na podlagi 34. člena tega zakona in druge denarne obveznosti iz tega zakona morajo svoje denarne obveznosti poravnati v rokih, ki so določeni s posamičnim aktom agencije.

(2) Če zavezanec iz prejšnjega odstavka v določenem roku ne poravna obveznosti, se ta prisilno izterja na način in po postopku, ki velja za prisilno izterjavo davčnih obveznosti.